

Dansk historisk Fællesforenings repræsentantskabsmøde i Vigsø den 26. august 1990.

1. Valg af dirigent

Formanden Vagn Dybdahl foreslog kredslæge Jens E. Donner, formand for Randers Amts Historiske Samfund. Birgit Løgstrup (Den danske historiske Forening) foreslog stadsarkivar Helle Linde, Københavns stadsarkiv. Efter skriftlig afstemning med Jan Kanstrup og Jørgen Thomsen som stemmetællere valgtes Helle Linde med 36 stemmer mod 22.

Dirigenten konstaterede, at mødet var lovligt indvarslet, og at dagsordenen var i overensstemmelse med vedtægterne. Efter en kort diskussion, hvorunder Vagn Dybdahl påpegede, at det ikke var i overensstemmelse med almindelig foreningsskik at godkende afstemning ved fuldmagt, fastslog dirigenten, at afstemning ved fuldmagt ville blive accepteret, da der var præcedens herfor.

2. Formandens beretning

God formiddag.

Hjertelig velkommen til dette 81. årsmøde i Dansk historisk Fællesforening. Som det vil være bekendt, har de enkelte årsmøder i de seneste år været samlet om et konkret historisk tema. I år koncentrerer vi os i højere grad om fremtiden for det lokalhistoriske arbejde i Danmark og dermed også om Fællesforeningens fremtid. Jeg håber, at dette også vil være linien, når jeg nu, som jeg meddelte sidste år, træder tilbage. Senere skal vi drøfte fremtiden nærmere. Så vil man også forstå, at det ikke er *mig*, der vil nedlægge Fællesforeningen. Det er der nogle, der har skrevet om i aviserne, tilmed er det folk, som ikke i årevis har været med i vort arbejde. Havde de det, ville de have vidst noget andet. I øvrigt vil jeg ikke vende tilbage til disse artikler i Jyllands-Posten, allerede af den grund, at de altså har et

forkert udgangspunkt. Dem der vil nedlægge Fællesforeningen er sektionerne.

Om foreningens arbejde i det forløbne år kan jeg sige følgende. Vi har i dag ca. 750 medlemmer, deraf – ud over sektionerne – 65 direkte medlemmer. Som det fremgår af den meddelelse til medlemmer, der blev udsendt sammen med årsmødeindkaldelsen, har imidlertid DKM meddelt, at foreningen ønsker at udtræde af Fællesforeningen.

Efter sidste årsmøde konstituerede bestyrelsen sig med Palle Friis som næstformand, Dorrit Andersen som sekretær og redaktør af Fortid og Nutid, idet den hidtidige redaktør Jørgen Dieckmann Rasmussen fratrådte ved udgangen 1989.

I lighed med tidligere år har fællesforeningen i samarbejde med SLF foretaget fordeling af tipsmiddeltilskuddet til de lokalhistoriske samfunds årbøger. Vi kan sige, at de besværligheder, der opstod i forbindelse med omlægningen af tipstilskuddene til tidsskrifter nu synes at være overvundne. Overbibliotekar Erland Kolding Nielsen har over for mig beklaget sig over den kritik, jeg sidste år fremførte af det nye tidsskriftsudvalgs behandling af og holdning til vor ansøgning. Efter Kolding Niensens fremstilling forstår jeg nu, at kritikken alene bør rettes mod Kulturministeriet.

Fællesforeningen har ud over tilskuddet til de lokalhistoriske samfund og til driften ligeledes opnået støtte til Fortid og Nutid og Siden Saxo fra Kulturministeriets tidsskriftsstøtteudvalg.

Om foreningens tidsskrifter kan jeg meddele, at Fortid og Nutid udkom med 4 numre i 1989, de sidste 3 hæfter som det vil erindres i slutningen af december. Hæfte 1/1990 er udkommet, og hæfte 2 ligger i korrektur. Redaktøren Dorrit Andersen meddeler, at der er stof i hus til de hæfter, 3 og 4, så det synes, som om tidsskriftet nu vil blive mere jævnt

fordelt over året. Abonnementstallet ligger stabilt omkring de 1100.

Siden Saxo har ligeledes i 1989 udsendt 4 numre, ligesom de første to numre i 1990 er udkomne. Det er – som sædvanlig – blevet godt modtaget af læsere og presse. Det første fremgår bl.a. af, at abonnenttallet og dermed økonomien er stabil, det andet af de pæne anmeldelser. Abonnenttallet ligger på ca. 3.800 og synes i øjeblikket at stige.

Foreningen udsendte i 1989 bogen »Lokalhistorie i undervisningen« under redaktion af Søren Ehlers. Bogen indeholder 18 artikler og henvender sig primært til undervisere i folkeskole, gymnasium og voksenuddannelse samt til medarbejdere i museer og arkiver. Bogens formål er at virke inspirerende og igangsættende med hensyn til at inddrage lokalhistorien i den almindelige historieundervisning. Skal man dømme efter salgstallene, er det dog så som så med resultaterne på dette område. Fællesforeningen vil gøre et nyt fremstød for den snarest, og som led i dette opfordrer vi alle tilstedeværende til at huske bogen og anbefale den til alle vedkommende, ligesom vi går ud fra, at alle her, der endnu ikke har anskaffet sig den, vil benytte sig af de fremlagte bestillingskort.

Endelig er der nu synlige beviser på, at foreningens grimme ælling, Dansk kulturhistorisk Opslagsværk, omsider bliver til en svane. Forvandlingen af manuskriptdyngerne til sats er afsluttet, og ombrydningen er ved at gå i gang. I den anledning er der grund til at rette en tak til de forfattere, der medvirker i opslagsværket, for den tålmodighed, hvormed de har læst korrektur på gamle artikler, bragt artiklerne up-to-date, og stort set har modtaget redaktørens henvendelser om stort og småt med godt humør og beredvillighed.

Værket vil foreligge i løbet af efteråret. Vi gør opmærksom på, at man stadig kan nå at abonnere på værket; i de nærmeste måneder vil man kunne finde bestillingskort i adskillige tidsskrifter. Der er til dato modtaget ca. 1000 subscriptions, hvilket sammen med et tilskud af Kulturministeriets tipsmidler på 70.000 kr., som vi bringer vor bedste tak for, skulle være tilstrækkeligt til at dække trykkeomkostningerne. Der udestår så omkostnin-

gerne ved salg og distribution og endelig forfatterhonorarer. Dertil kommer de allerede afholdte omkostninger. Med andre ord skulle det gerne lykkes at sælge endnu 1.000 eksemplarer. Det skulle også gerne være muligt at kunne trykke så mange eksemplarer at værket ikke – som tilfældet var med en af fællesforeningens andre store udgivelser – så at sige er udsolgt fra udgivelsesdatoen.

I beretningen sidste år var der et punkt, der lagde op til, at vi på mødet i år skulle drøfte foreningens fremtid.

I bestyrelsen var vi blevet enige om, at vi – for at skaffe et bedre grundlag for drøftelserne i år skulle samle en kreds bestående af særligt interesserede blandt medlemmerne suppleret med personer, der på en eller anden måde havde nærmere tilknytning til vort arbejde. Denne konference skulle afholdes i februar/marts i år og have til formål at stille lokalhistorien op og drøfte vor forenings placering og virke i fremtiden.

På årsmødet sidste år udtalte museernes formand sig på linie med bestyrelsens forslag. Han fandt, at konferencen var en god idé. Han ønskede, at man begyndte at diskutere, hvilke opgaver DHF havde i fremtiden. Han nævnte spørgsmålet, om sektionerne var nødvendige i DHF, og om ikke foreningen i stedet burde ændres til en forening primært for personer med særlig interesse for lokal- og kulturhistorie.

Efter forskellige forberedelser planlagde vi den 28. november konferencens indhold og deltagerkreds. Så meddelte de to sektioner SLA og DKM pludselig i januar, at de alligevel ikke fandt, at konferencen var en god idé.

Resultatet blev, at vi – det vil sige foretningssudvalget – i marts i stedet udarbejdede forslag til vedtægtsændringer. De gik ud på, at foreningen skulle omdannes til en sektionsløs forening bestående af enkeltinstitutioner og enkeltpersoner.

Senere førte – da SLF også havde planer om en omdannelse – det hele til det forslag, der vil være kendt, men i går fik en sådan skæbne, at vi må overveje, om der nu er grund til at vende tilbage til vort oprindelige forslag.

Hvordan er det kommet dertil? Jeg ved

rigtignok, at ved lejligheder som disse bør man ikke forhale tingene med historiske tilbageblik. Men alligevel –.

Jeg kan dog ikke lade være med at se lidt tilbage – vi er dog også historikere. Når jeg tænker tilbage på mit møde med Fællesforeningen i 1940'erne, da kunne jeg selvfølgelig sige: ak, hvor forandret! Jeg kunne minde om de personer, jeg dengang mødte: Poul Nør-lund, Knud Fabricius, Klitgaard, Roar Skov-mand, Arthur Fang, den unge Knud Klem m.fl. Ja, da også Hølger Friis fra Hjørring.

Det er imidlertid slet ikke det, vi skal have frem i dag. Det er forskellen mellem det, der var situationen – lad os sige i 1947 – og i dag. Dengang var vi vel et halvt hundrede stykker, og vi talte i fællesskab om, hvad der kunne gøres for lokalhistorien, som den manifesterede sig i de 24 amtssamfund, i museerne og om det var en god idé at oprette lokalarkiver (det syntes vi, som vel de fleste af os synes i dag). Vi talte navnlig om, hvad der burde gøres for at højne kvaliteten.

Alle talte med samme entusiasme om det hele. Alle følte, at det overordnede formål var at fremme lokalhistoriens trivsel. Vi talte også meget om, hvordan vi kunne påvirke folketing og ministerium. Dette var melodien i en årrække. Efterhånden begyndte museerne imidlertid at holde møder for sig selv forud for Fællesforeningens møder, hvor de derefter mødte op og var med i det hele.

Med tiden var der dog flere og flere museer, der kun kom til museernes møder. Derefter gik det videre. Lokalarkiver og foreninger holdt møde hver for sig, og så endte det med de tre sektioner, som vi har kendt i de sidste 10–15 år. I sektionerne var man energiske, og der bredte sig en opfattelse af, det var i sektionerne, det foregik og burde foregå.

Vi ser altså for os, at de generelle formål måtte træde tilbage til fordel for en energisk indsats navnlig i museer og arkiver. Her drøftede man, hvad der specielt kunne gøres på disse to felter, og man holdt specialkurser. I høj grad var det samlet om tekniske og organisatoriske spørgsmål. Der kom også færre og færre til møderne i DHF. Man har jo ikke råd til at deltage i det hele.

I Fællesforeningen gik vi da over til at tage

lokalhistorien op mere alment og uden hensyntagen til hvilke institutioner, den manifesterede sig igennem. Det førte til årsmøder med emner som ungdommens historie, de »fremmede« i dansk historie, byhistorie, det enkelte menneske i lokalhistorien. Ved disse møder havde vi et godt samarbejde med folk fra museerne og arkiverne. Dette var også medvirkende til det lovforslag, vi oprindelig arbejdede med.

Der kom også et rimeligt antal deltagere, men mange arkiver og museer, så vi ikke meget til.

Det var altså den situation, der førte frem til dagens forslag.

Det er naturligvis altid vemodigt at sige, at en forening har haft sin tid. Vi må imidlertid erkende, at der er foreninger nok i Danmark. Fællesforeningen var en nødvendighed for at sætte det hele i gang, men nu går det på anden måde. Det er først og fremmest museerne, foreningerne og arkiverne, der er det centrale. Vi er næppe tjent med, at der skal ofres for megen kraft på at drøfte organisatoriske og strukturelle problemer. Der har været brugt for megen tid på dette, således at det er gået ud over det centrale: fremme historien og lokalhistorien. Hvis SLF vil være en forening for lokalhistorie i almindelighed, ser jeg ikke, at vi kan opretholde en Fællesforening med samme formål.

Vort forslag er derfor at vælge en bestyrelse, der bemyndiges til at gå videre ud fra de synspunkter, jeg har omtalt.

Dirigenten satte derefter formandens beretning under debat. For deltagerne forelå, foruden det materiale, der var udsendt i forvejen, et resumé fra sekretæren over forløbet af strukturforhandlingerne.

Jørgen Dieckmann Rasmussen (SLA og Byhistorisk arkiv, Esbjerg) anfægtede bestyrelsens fremstilling af begivenhedsforløbet i strukturforhandlingerne; formanden havde nægtet at gå ind i en åben debat, og følgelig havde SLA afvist at deltage i konferencen. SLA havde indsendt et forslag om opløsning af DHF for at fremtvinge en strukturdebat.

Dorrit Andersen (Landsarkivet for Fyn og DHFs sekretær) påpegede, at SLA havde væ-

ret repræsenteret under hele handlingsforløbet ved planlægningen af lokalhistoriekonferencen og fusionsforslaget.

Knud Prange, Lokalhistorisk Institut m.fl., opregnede en række ankepunkter vedrørende indkaldelsesmåde, manglende information og manglende inddragelse af de direkte medlemmer, samt utilstrækkelig redegørelse for de økonomiske konsekvenser af en fusion med SLF. Særligt hæftede han sig ved, at der ikke var anført noget om Fortid og Nutids fortsatte udgivelse. Han opfordrede til at vælge nye kræfter til bestyrelsen.

Palle Friis (Vendsyssel Historiske Museum og DHF's næstformand) svarede på bestyrelsens vegne, at der ikke havde været tale om at nedlægge Fortid og Nutid.

Vagn Skovgaard-Petersen (Institut for Skolehistorie m.fl.) mente, at der var behov for et etableret samarbejde inden for historikerverdenen, hvilket SLF's årsmøde også tydede på. Han udtrykte glæde over, at SLA og DKM havde givet tilsagn om at medvirke til et fortsat samarbejde sammen med DHF's direkte medlemmer, for hvem DHF har stor betydning.

Formanden sagde, at de direkte medlemmer ikke deltager særligt aktivt i årsmøderne, men dette påviste Knud Prange var forkert.

Grethe Ilsoe, Landsarkivet for Sjælland, mente, at det måtte være bestyrelsens ansvar, at der var lagt op til samarbejde på en sådan måde, at det kunne ende med en fuldstændig splittelse. Der var behov for en åben diskussion, men ikke på bestyrelsens præmisser. På grundlag af sine mange samtaler, også med DKM og SLA, som var indforstået, fremlagde hun forslag til kommissorium for en ny bestyrelse med flg. tekst:

»Herved pålægger repræsentantskabet en ny styrelse for Dansk historisk Fællesforening at gennemføre en grundig og seriøs overvejelse og forhandling med alle interesserede kredse af, hvorvidt og hvorledes DHF ved en fornyelse kan genvinde sin styrke og tilslutning som et centralt organ i det historiske, kulturelle og folkelige arbejde i Danmark«.

Formanden understregede, at man havde tilstræbt en sådan diskussion med den konfe-

rence, der havde måttet aflyses, da SLA og DKM havde meldt fra.

Svend Gissel (Det kgl. Bibliotek) hævdede, at sekretærens uddelte resumé af begivenhedsforløbet afslørede den ufyldstgørende behandling af strukturspørgsmålet, hvor bl.a. de direkte medlemmer var holdt udenfor. Han opfordrede til at nedstemme formandens beretning og tilsluttede sig ønsket om en ny styrelse.

Gudrun Gormsen redegjorde for DKMs synspunkter. For museerne var sektionernes stigende autonomi en naturlig følge af udviklingen. Hun kunne ikke kommentere begivenhedsforløbet omkring strukturdrøftelserne, men oplyste, at beslutningen om udmeldelse af DHF også skyldtes manglende interesse hos medlemmerne. DKM lagde imidlertid vægt på udgivelsen af Fortid og Nutid og på den øvrige publikationsvirksomhed. Man ville derfor ikke udelukke andre former for samarbejde og deltager gerne i en drøftelse heraf, selvom udmeldelsen står fast.

Knud Holch Andersen (medlem af bestyrelsen) fandt det opmuntrende, at så mange anså det for væsentligt, at der var et fælles organ for de forskellige dele af den historiske verden. Han havde deltaget i en række årsmøder som repræsentant for gymnasiets historielærere og i lighed med Vagn Skovgaard-Petersen fundet, at det var et væsentligt mødested for historisk interesserede. Men han havde også dannet sig den opfattelse, at en modernisering var påkrævet, hvis den fortsat skulle leve op til sit formål. Det var med det udgangspunkt, han var gået ind i styrelsen for to år siden. Under indtryk af 1990ernes kulturpolitiske udfordringer var det særdeles påkrævet at få skabt en slagkraftig organisation for det lokal- og kulturpolitiske arbejde i Danmark. Han beklagede, at DKM og SLA ikke havde ønsket at deltage i denne modernisering. Han anbefalede, at forsamlingen godkendte formandens beretning, og derved bemyndigede styrelsen til at fortsætte arbejdet med den planlagte strukturændring.

Karen Margrethe Sørensen (Østjysk Hjemstavnsforening og SLA) mente, at det var væsentligt, at foreningen fik mulighed for at

optage enkeltmedlemmer, og at styrelsen burde have en chance for at arbejde videre med tanken om en omdannelse af foreningen.

Palle Friis var ked af at blive stukket i skøene, at bestyrelsen havde forsøgt at løbe med forsamlingen. For ham skulle den fusionerede forening være for de folkelige kræfter, der samarbejdede med de professionelle sektioner DKM og SLA. Da SLF fremkom med sine nye vedtægter syntes det meningsløst at have to foreninger med samme formål. Han fastholdt derfor bestyrelsens holdning i fusions-sagen, omend det fremsatte forslag led mangler.

Dirigenten foreslog herefter, at formandens beretning godkendtes uden yderligere diskussion på betingelse af, at den allerede fremsatte kritik kom til at fremgå af referatet, og at bestyrelsen stillede sine mandater til rådighed. Dette accepteredes.

Dirigenten foreslog derefter, at drøftelsen af foreningens fremtid genoptoges efter frokost, og at man i frokostpausen forsøgte at nå frem til et enigt kommissorium.

Knud Prange og *Birgit Løgstrup* støttede *Grethe Ilsøes* kommissorium, bl.a. fordi det er vigtigt, at DHF rummer både lokalhistorie, righistorie, almenhistorie og specialhistorie, professionelle og amatører.

Ingvær Musæus (SSF) understregede på de slægtshistoriske foreningers vegne, at DHF bør stå som en sammenslutning af folkelige, faglige og kulturelle kræfter.

Knud Holch Andersen meddelte, at bestyrelsen kun kunne tilslutte sig *Grethe Ilsøes* forslag til kommissorium med en ændring, som efter et par forespørgsler fik flg. form:

»Herved pålægger repræsentantskabet en ny styrelse for Dansk Historisk Fællesforening at gennemføre en grundig og seriøs overvejelse og forhandling med alle interesserede kredse af, hvorvidt og hvorledes DHF ved en fornyelse kan bidrage til at samle og fremme det historiske arbejde i Danmark«.

Af hensyn til forsamlingens forståelse af forskellen på de to forslag, spurgte *dirigenten* om det var med vilje, at ordene »centralt organ« var udeladt i bestyrelsens forslag, hvilket bekræftedes.

Grethe Ilsøe fastholdt sit forslag, og begrundede bl.a. sit ønske om et centralt organ med behovet for, at DHF kunne ytre sig kulturpolitisk, hvilket længe havde været forsømt.

Efter en kort debat sattes de to forslag til skriftlig afstemning. Styrelsens forslag fik 53 stemmer, *Grethe Ilsøes* 40 stemmer og 3 stemmer var blanke.

Da der ikke var andre, der ønskede ordet, afsluttedes dette punkt på dagsordenen.

3. Kassereren forelægger regnskab

Chr. Petersen gennemgik foreningens årsregnskab for 1989, der var uddelt. Årsregnskabet godkendtes uden bemærkninger.

4. Fastsættelse af kontingent

Styrelsen foreslog uændret kontingent for 1991. Dette vedtoges.

5. Indkomne forslag

Styrelsen indstiller flg. forslag til vedtagelse: Fusionering af DHF og SLF. Under forudsætning af at SLFs forudgående årsmøde har gennemført vedtægtsændringer, der svarer til indholdet af § 2 og 3 (om formål og medlemmer) i det udsendte forslag fra SLF om vedtægter for Dansk lokalhistorisk Forening, bemyndiges DHFs styrelse til at forhandle med denne forenings styrelse om overdragelse af DHFs aktiver, udgivelse og boglager med virkning senest fra udgangen af 1990. Resultatet forlægges til endelig godkendelse på et ekstraordinært repræsentantskabsmøde.

Forslaget bortfaldt, da SLFs styrelse på sin forudgående generalforsamling havde trukket sit vedtægtsændringsforslag tilbage.

Jørgen Dichmann Rasmussen meddelte, at SLAs forslag om opløsning af DHF blev trukket tilbage efter det under pkt. 2 vedtagen.

6. Valg af formand og kasserer

Formanden havde meddelt, at han ikke ønskede genvalg. Styrelsen foreslog som ny formand *Palle Friis*, Vendsyssel historiske museum, mens *Vagn Skovgaard-Petersen* motiverede en opstilling af *Grethe Ilsøe* med henvisning til den kritik, der var fremkommet af styrelsens arbejde og intentioner.

Efter dette mistillidsvotum ønskede *Palle Friis* ikke at træde ind i en ny bestyrelse, hverken som formand eller som menigt medlem.

Der lød flere opfordringer til *Palle Friis* om at ændre beslutning, bl.a. opfordrede *Peter Bondesen* (Randers byhistoriske Arkiv og formand for SLF) *Grethe Ilsøe* til at trække sit kandidatur tilbage af hensyn til det fremtidige samarbejde i DHF. Han gav udtryk for fuld tillid til, at *Palle Friis* med sit omfattende kendskab til DHF og til hele det kulturhistoriske område på den bedste måde ville kunne lede de undersøgelser, som repræsentantskabet havde pålagt den nye bestyrelse.

Grethe Ilsøe, der undrede sig over *Peter Bondesens* bekymring for en blokering af samarbejdet, fastholdt sit kandidatur. Da der ikke fremkom flere forslag, var *Grethe Ilsøe* valgt.

Kassereren havde meddelt, at han ikke ønskede genvalg. På *Grethe Ilsøes* forslag valgtes derefter *Finn Andersen* (Samfundet for dansk genealogi og personalhistorie) til kasserer.

7. Valg af to medlemmer til styrelsen og to suppleanter

Da hele styrelsen under diskussionen om formandsberetningen havde stillet sine manda-

ter til rådighed, var samtlige medlemmer på valg. Ingen ønskede at genopstille.

På forslag af *Grethe Ilsøe* valgtes *Karl-Erik Frandsen* (Historisk institut ved Københavns universitet), *Gunnar Jakobsen* (Toldhistorisk Selskab), *Bente Dahl Hansen* (Ballerup Stadsarkiv) og *Julie Fryd Johansen* som medlemmer af styrelsen. *Hans H. Worsøe* (Landsarkivet for Sønderjylland m.m.) og *Birgit Løgstrup* blev suppleanter.

8. Valg af revisor og revisorsuppleant

De hidtidige revisorer *Jens Holmgaard* og *Anders V. Larsen* ønskede ikke at modtage genvalg. Som nye revisorer valgtes *Tove Glud Rasmussen* og *Ingvar Musæus* og som ny revisorsuppleant *Helle Linde*.

9. Eventuelt

Palle Friis takkede den afgående formand for det oprydningsarbejde, der var blevet gennemført i hans formandstid, og *Knud Holch Andersen* takkede den afgående styrelse for godt samarbejde.

Grethe Ilsøe takkede for den tillid, man havde vist hende ved at vælge hende til ny formand, og håbede på et godt samarbejde omkring løsningen af de opgaver, den nye styrelse stod overfor.

Jørgen Thomsen, Dorrit Andersen og Helle Linde